

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1004/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi:

- w punkcie 1 podwyższył rentę wypłacaną A. P. przez (...) Spółkę Akcyjną w W. na podstawie ugody sądowej z dnia 10 grudnia 2001 roku zawartej przed Sądem Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie o sygn. akt I C 1041/00 z kwoty po 350 złotych miesięcznie: do kwoty po 800 złotych miesięcznie płatnej z góry do 10 dnia każdego miesiąca w okresie od dnia 1 października 2011 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z należności z tytułu renty do dnia 31 grudnia 2015 roku i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty zastrzegając, że naliczanie tych odsetek od każdej należności podwyższonej renty wymagalnej od przed dniem 1 listopada 2014 roku rozpoczyna się od tej daty oraz do kwoty po 1.000 złotych miesięcznie poczynając od dnia 1 stycznia 2014 roku i na przyszłość z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z należności z tytułu renty do dnia 31 grudnia 2015 roku i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty zastrzegając, że naliczanie tych odsetek od każdej należności podwyższonej renty wymagalnej od przed dniem 1 listopada 2014 r. rozpoczyna się od tej daty;

- w punkcie 2 oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

- w punkcie 3 zasądził na rzecz powódki kwotę 3707 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 2407 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

- w punkcie 4 określił wysokość wynagrodzenia biegłej na kwotę 117,97 złotych i nakazał wypłacenie tej kwoty tymczasowo ze środków Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oraz

- w punkcie 5 – nakazał pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi kwotę 589,85 złotych tytułem nierozliczonych kosztów sądowych w postaci wydatków na wynagrodzenie biegłej.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

w sprawie o sygn. akt I C 1041/00 rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim małoletnia powódka A. P. dochodziła od pozwanego (...) S.A. zapłaty m.in. kwoty 1.200 zł tytułem „renty wyrównawczej” za okres od 1 marca do 30 czerwca 2000 roku i po 500 zł miesięcznie od 1 lipca 2000 roku i na przyszłość. Roszczenia te wywodzone były w związku ze śmiercią ojca powódki D. P. w wypadku komunikacyjnym w dniu 4 lutego 2000 roku. D. P. pozostawił żonę i osierocił troje niepełnoletnich dzieci.

W dniu 10 grudnia 2001 roku strony zawarły ugody sądową, na mocy której pozwany zobowiązał się do wypłacania na rzecz powódki kwot po 350 zł miesięcznie płatnych do 10. dnia każdego miesiąca do rąk jej matki z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności.

Ojciec powódki D. P. był mianowanym nauczycielem fizyki. Był osobą ambitną i zaradną, dążył do uzyskania stopnia nauczyciela dyplomowanego. Świadczył pracę także w ramach dodatkowych godzin w innych szkołach. D. P. był założycielem i współzałożycielem szkół niepublicznych: P. Usług (...) organizujących kursy, (...) Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych i Technikum Fryzjerskiego. Osiągał dochody wyższe niż jego żona M. P..

Dochód szkoły niepublicznej (...) w 1999 roku wynosił 21.379, 25 zł, a dochód D. P. z tytułu jej prowadzenia w grudniu 1999 r. wynosił 1.053, 08 zł. Dochód Technikum Fryzjerskiego w 1999 roku wynosił 30.629, 38 zł, a dochód D. P. z tytułu jego prowadzenia w grudniu 1999 roku wynosił 3.591, 50 zł. Obecnie szkoła (...) nie prowadzi działalności pomimo niewyrejestrowania jej z ewidencji placówek oświatowych.

D. P. w okresie od dnia 1 lutego 1999 r. do dnia 4 lutego 2000 roku, tj. do dnia śmierci prowadził również ze swoim współnikiem B. K. (...) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w P.. Od dnia 5 lutego 2000 roku do dnia 30 października 2003 roku B. K. prowadził działalność samodzielnie, a od dnia 1 listopada 2003 roku do dnia 30 czerwca 2005 roku prowadziła ją W. K.. Od dnia 1 lipca 2005 roku szkołę prowadził M. A.. Decyzją z dnia 2 października 2006 roku Prezydent Miasta P. wykreślił z ewidencji szkołę niepubliczną (...) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych na wniosek organu prowadzącego - z powodu braku naboru uczniów. Decyzją z dnia 25 lutego 2004 r. Prezydent Miasta P. wykreślił z ewidencji szkołę niepubliczną o nazwie T. (...) na wniosek osób prowadzących szkołę z powodu braku naboru słuchaczy.

Staż pracy D. P. wynosiłby obecnie ponad 35 lat.

Powódka urodziła się w dniu (...). W dacie śmierci ojca powódka miała rok i 10 miesięcy. Jest dzieckiem zdrowym. Obecnie powódka jest uczennicą liceum, osiąga bardzo dobre wyniki w nauce. Uczęszcza na dodatkowe zajęcia z matematyki, fizyki, chemii i języka angielskiego. Zajęcia z matematyki i języka angielskiego kosztują łącznie 150 zł tygodniowo. Zajęcia z fizyki i chemii łącznie kosztują również 150 zł, ale powódka korzysta z nich jedynie doraźnie przed sprawdzianami (odbywają się co miesiąc lub co 2 miesiące).

W okresie nauki w gimnazjum powódka uczęszczała na dodatkowe zajęcia z matematyki i języka angielskiego, których łączny koszt wynosił 120 zł tygodniowo.

Powódka uczęszczała na kurs techniki pamięci i szybkiej nauki, którego wykupienie kosztowało 450 zł. Powódka wyjeżdżała na zielone szkoły, udział w których kosztował 600 zł. W latach 2010-2012 powódka była uczestniczką kolonii w Grecji (koszt 1.300 zł), na W. (koszt 1.400 zł) i w miejscowości Ł. (koszt 1.400 zł). W latach 2009- 2013 brała udział w 12 wycieczkach klasowych, których łączny koszt wynosił 800 zł. Od 2 lat powódka nie jeździ na wycieczki i zielone szkoły z uwagi na brak środków. Wyjeżdża tylko na wspólne wczasy z matką, np. na tydzień nad morzem za kwotę około 3.000 zł.

W marcu 2014 r. wysokość renty rodzinnej uzyskiwanej przez powódkę wynosiła 1.079, 99 zł.

Matka powódki M. P. wykonuje zawód nauczyciela w zintegrowanych klasach 1-3 szkoły podstawowej. W 2011 roku osiągnęła dochód w kwocie 56.128, 68 zł bez uwzględnienia od dochodu wydatków na użytkowanie sieci internet oraz odliczenia od podatku ulgi na dzieci. Dochody dzieci podlegające łącznemu opodatkowaniu w 2011 roku wynosiły 13.389, 96 zł.

W 2012 roku M. P. osiągnęła dochód w kwocie 55.061, 72 zł bez uwzględnienia odliczenia od dochodów wydatków na użytkowanie sieci internet oraz odliczenia od podatku ulgi na dzieci, otrzymywała również dochody z tytułu najmu. Dochody dzieci podlegające łącznemu opodatkowaniu w 2012 roku wynosiły 14.167, 40 zł.

W 2013 roku M. P. osiągnęła dochód w kwocie 62.714, 05 zł. Dochody dzieci podlegające łącznemu opodatkowaniu w 2013 roku wynosiły 14.786, 40 zł.

W okresie od dnia 1 stycznia do dnia 30 kwietnia 2014 roku jej wynagrodzenie miesięcznie za pracę w Szkole Podstawowej w D. wynosiło 4.254, 41 zł netto. W sierpniu 2014 roku jej wynagrodzenie netto wynosiło 3.271, 79 zł miesięcznie.

Obecnie M. P. uzyskuje wynagrodzenie w kwocie około 3.300 zł miesięcznie. Samodzielnie utrzymuje siebie i powódkę. Mieszkają razem w domu jednorodzinnym. Oprócz powódki M. P. ma także 2 synów, którzy są obecnie pełnoletni i samodzielni. Dla jednego z synów powódka kupiła kawalerkę za kwotę 40.000 zł, pochodzącą m.in. z renty wypłacanej przez (...) S.A. Zanim syn zamieszkał w tym lokalu, był on wynajmowany za kwoty 500-600 zł tytułem czynszu.

M. P. spłaca kredyty zaciągnięte na cele konsumpcyjne na podstawie: umowy z dnia 13 stycznia 2012 roku w kwocie całkowitej 28.361, 34 zł na remont dachu (rzeczywista stopa roczna oprocentowania na dzień zawarcia umowy

wynosiła 13,25%, a wysokość raty miesięcznej - 757, 33 zł) oraz umowy z dnia 2 czerwca 2012 roku w kwocie całkowitej 3.203 zł na zakup laptopa (rzeczywista stopa roczna oprocentowania wynosiła 0%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nauczyciela dyplomowanego zatrudnionego w Zespole Szkół (...) im. ks. J. P. w P. Tryb. w 2012 r. wynosiło 4.531, 67 brutto miesięcznie.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne nauczyciela dyplomowanego z 35-letnim stażem pracy z uwzględnieniem dodatków z tytułu wysługi lat, motywacyjnego, wychowawstwa i 13. pensji wynosiłoby:

- w 2011 r. - 3.863, 75 zł brutto;

- w 2012 r. - 4.072, 81 zł brutto;

- w 2013 r. - 4.181, 21 zł brutto;

- w 2014 r. - 4.188, 96 zł brutto;

- w 2015 r. (od stycznia do marca) - 3.860, 80 zł brutto.

Nagroda jubileuszowa dla takiego nauczyciela wynosiłaby 7.721, 60 zł brutto.

Nie jest możliwe określenie dochodu, jaki byłby możliwy do uzyskania z tytułu prowadzenia niepublicznego liceum ogólnokształcącego i średniej szkoły zawodowej. Poziom dochodów uzależniony jest od ilości uczniów (słuchaczy), a wskazane placówki nie prowadzą już obecnie działalności.

D. P. był człowiekiem przedsiębiorczym i poszukiwał dodatkowych źródeł dochodu. W 1999 roku dochód placówki (...) wynosił 10.939, 64 zł, a z Technikum Fryzjerskiego - 15.314, 95 zł. Przy założeniu, że placówki te funkcjonowałyby do 2015 roku oraz uwzględniając średnioroczny i kwartalny wskaźnik cen i usług konsumpcyjnych w I kwartale 2015 roku, dodatkowy miesięczny dochód D. P. wynosiłby 3.431, 17 zł brutto. Łącznie z wynagrodzeniem etatowego nauczyciela w kwocie 3.860, 80 zł łączny dochód miesięczny wynosiłby 7.291,97 zł brutto (5.531, 52 zł netto).

Uwzględniając rozliczenie ulgi podatkowej jedynie w zakresie przychodów z tytułu działalności gospodarczej dochody z tytułu stosunku pracy wynosiłyby 2.710, 75 zł netto, a z tytułu działalności gospodarczej - 2.821, 10 zł netto. Zestawienie to nie uwzględnia nagrody jubileuszowej, ponieważ nie jest to stały element wynagrodzenia.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione niemal w całości, oddalając żądanie powódki jedynie co do odsetek za okres od dnia wniesienia pozwu.

Sąd Rejonowy podniósł, iż zgodnie z art. 907 § 2 k.c., jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie.

W rozpoznawanej sprawie obowiązek wypłacania na rzecz powódki renty przez bezpośredniego sprawcę szkody wynikał z ustawy (art. 446 § 2 k.c.), a był jedynie realizowany przez pozwanego ubezpieczyciela na podstawie ugody sądowej z dnia 10 grudnia 2001 roku. Wysokość renty wynosi od tego dnia niezmiennie 350 zł, a żadna ze stron nie przedstawiła w ocenie Sądu Rejonowego dowodu na to, że w 2005 roku wartość renty uległa zmianie. Uprawniona powódka w chwili zawarcia ugody była 3,5-letnim dzieckiem, którego potrzeby rosły zarówno w zakresie kosztów bieżącego utrzymania (wyżywienia, zakupu odzieży, okresowego leczenia), jak i kosztów zapewnienia należytej edukacji. Ocenie zatem należy, iż na przestrzeni ostatnich 15 lat doszło do zmiany stosunków na gruncie obowiązku odszkodowawczego w zakresie odpowiadającym świadczeniom alimentacyjnym.

Zmarły ojciec powódki był osobą zaradną, ambitną i przedsiębiorczą, wobec czego oczekiwanie, że zdobędzie stopień nauczyciela dyplomowanego było jak najbardziej uprawnione. Oprócz pracy w charakterze nauczyciela (wówczas w stopniu nauczyciela mianowanego) zmarły prowadził samodzielnie lub ze współnikami trzy niepubliczne szkoły:

Technikum Fryzjerskie, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych oraz P. Usług (...) pozyskując dodatkowe dochody. Nawet zakładając niższą koniunkturę na rynku usług oświatowych, związaną m.in. z niżem demograficznym, czy zjawiskiem emigracji młodych ludzi z kraju, uzasadnione było również założenie, iż po zakończeniu działalności polegającej na prowadzeniu szkół niepublicznych ojciec powódki nadal poszukiwałby dodatkowych źródeł zarobku i organizował inne formy działalności, np. poprzez otwarcie żłobka, czy przedszkola, zwłaszcza posiadając ku temu kwalifikacje. Stąd też w ocenie Sądu Rejonowego okoliczność, czy i w jaki sposób zmniejszył się popyt na usługi oświatowe świadczone przez szkoły niepubliczne nie miała znaczenia dla oceny poziomu możliwości i zdolności zarobkowych zmarłego, a tylko te należą do zespołu przesłanek przyznania renty obligatoryjnej z art. 446 § 2 zd. 1 k.c.

Sąd Rejonowy przyjął, że łączne dochody zmarłego z tytułu wynagrodzenia za pracę i dochodów z działalności gospodarczej w chwili obecnej biorąc za podstawę dochody ostatnio uzyskiwane z uwzględnieniem wskaźników inflacji wynosiłyby co najmniej 5.531, 85 zł netto (2.710, 75 zł + 2.821, 10 zł). Potrzeby uprawnionej Sąd ocenił na kwotę łącznie co najmniej 1200 złotych miesięcznie, choć wskazał jednocześnie, że oboje pracujący rodzice mogliby te potrzeby zaspokajać także na wyższym poziomie.

Sąd pierwszej instancji uwzględnił fakt, że powódka otrzymuje rentę rodzinną. W ocenie Sądu tego rodzaju renta ma inny cel i charakter, jest bowiem świadczeniem z ubezpieczenia społecznego wypłacanym w związku z tym, że zmarły rodzic był płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne (art. 65 i n. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748), nie ma więc ani charakteru odszkodowawczego, ani alimentacyjnego.

Określając wysokość renty należnej powódce Sąd Rejonowy uwzględnił również sytuację majątkową matki wskazując, iż ciężar bieżącego utrzymania i wychowania córki spoczywa w całości na M. P., co implikowało uznanie, że ciężar jego finansowania powinien w większej części spoczywać na ojcu, gdyby żył (art. 135 § 2 k.r.o.).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i zasądził rzecz powódki od pozwanego całość poniesionych kosztów procesu. Na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego kwotę 589, 85 zł tytułem nierozliczonych kosztów sądowych obejmujących niepokryte wydatki na wynagrodzenie biegłego poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa (393, 23 zł + 78, 65 zł + 117, 97 zł).

Powyższe orzeczenie w części tj. co do punktu 1 i 3, zaskarżyła apelacją strona pozwana zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

1) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 230 k.p.c., co miało wpływ na nieprawidłowe ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji i w konsekwencji treść orzeczenia, poprzez pominięcie przy wyrokowaniu faktu, iż począwszy od sierpnia 2005 roku strona pozwana dobrowolnie wypłaca na rzecz powódki A. P. rentę alimentacyjną z uznania w wysokości po 600 zł miesięcznie, który to fakt nie był okolicznością sporną między stronami;

2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 230 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. przez obciążenie strony pozwanej negatywnymi konsekwencjami niewykazania okoliczności bezspornej między stronami (okoliczności przyznanej przez powódkę), tj. faktu, iż począwszy od sierpnia 2005 r. strona pozwana dobrowolnie wypłaca na rzecz powódki A. P. rentę alimentacyjną z uznania w wysokości po 600 zł miesięcznie, który to fakt nie był okolicznością sporną między stronami;

3) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 446 § 2 k.c., poprzez nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości renty należnej od pozwanego świadczenia w postaci renty rodzinnej otrzymywanej przez powódkę A. P. z systemu zabezpieczenia społecznego oraz nieuwzględnieniu świadczenia obciążającego matkę powódki jako osoby zobowiązanej do alimentacji w tej samej kolejności, co zmarły D. P..

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. apelująca zgłosiła nowy dowód w postaci zestawienia wypłat dla renty nr (...) (dokument wygenerowany elektronicznie) - uprawniona A. P. na okoliczność, iż począwszy od sierpnia 2005 roku strona pozwana dobrowolnie wypłaca na rzecz powódki A. P. rentę alimentacyjną z uznania w wysokości po 600 zł miesięcznie (1.800 zł kwartalnie).

W uzasadnieniu apelacji apelująca wskazała m.in., że w toku procesu strona pozwana nie przyznała wprawdzie wprost, iż począwszy od sierpnia 2005 roku dobrowolnie wypłaca na rzecz powódki rentę alimentacyjną z uznania w wysokości po 600 zł miesięcznie oraz konsekwentnie w toku całego procesu wносиła o oddalenie powództwa, jednakże wnikliwa analiza odpowiedzi na pozew datowanej na dzień 19 listopada 2014 roku wskazuje, iż pozwana powoływała się na okoliczność niewykazania przez powódkę przesłanek do zmiany wysokości renty na podstawie art. 907 § 2 k.c., nie od momentu podpisania ugody w 2001 roku, ale od momentu podwyższenia renty alimentacyjnej w 2005 roku. Biorąc pod uwagę powyższe, w sposób dorozumiany przyznała wskazaną w pozwie okoliczność dobrowolnego podwyższenia renty w 2005 roku. W takiej sytuacji -zdaniem apelującej, przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji dorozumianego przyznania tych okoliczności, a co za tym idzie zastosowanie art. 230 k.p.c., nie byłoby sprzeczne z postawą procesową pozwanej.

W ocenie skarżącej przy ustaleniu wysokości rent zasądzonych za poszczególne okresy, Sąd Rejonowy błędnie nie uwzględnił otrzymywanej przez powódkę renty rodzinnej – aktualnie w kwocie po 1.079,99 zł miesięcznie, a także nie wziął dostatecznie pod uwagę faktu, iż matka powódki – M. P. jest także zobowiązana do alimentacji w stosunku do małoletniej córki. Sąd Rejonowy nie przedstawił w tym zakresie żadnych, nawet szacunkowych obliczeń, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że kwoty zasądzone tytułem renty są całkowicie oderwane są od realiów sprawy. Odnosnie pierwszego z wymienionych świadczeń Sąd wskazał jedynie ogólnikowo, że przy wymiarze renty alimentacyjnej „uwzględnił fakt otrzymywania przez powódkę renty rodzinnej”, zaznaczając jednocześnie, że nie może ona zostać zaliczona na poczet renty alimentacyjnej, ponieważ nie ma charakteru odszkodowawczego, ani alimentacyjnego.

Aktualnie hipotetyczne dochody obojga rodziców powódki stanowiące podstawę obliczenia renty wynosiłyby łącznie kwotę ok. 8.831,52 zł netto, co w przeliczeniu na członka rodziny dawałoby kwotę ok. 2.943 zł netto. Powyższa kwota uwzględnia hipotetyczne dochody D. P. w łącznej kwocie 5.531,52 zł netto uzyskiwane z tytułu wynagrodzenia za pracę na stanowisku etatowego nauczyciela i dochód dodatkowy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej oraz wynagrodzenie za pracę realnie uzyskiwane przez matkę powódki w wysokości ok. 3.300 zł netto. Biorąc pod uwagę ostatnią ze wskazanych wartości dochód gospodarstwa domowego powódki w przeliczeniu na członka rodziny wynosi 1.650 zł netto. Niezależnie od powyższego A. P. dysponuje na zaspokojenie własnych potrzeb sumą 1.679,99 zł (1.079,99 zł renta rodzinna i 600 zł renta wypłacana przez pozwanego). Reasumując miesięczny dochód A. P. kształtuje się na maksymalnie na poziomie nawet 3.329.99 zł, a co za tym idzie po pierwsze - przewyższa o ponad 400 zł kwotę, jaką hipotetycznie powódka byłaby obecnie alimentowana przez swojego zmarłego ojca, po drugie - prawie trzykrotnie przewyższa kwotę wydatków, które zdaniem Sądu pierwszej instancji powinny być począwszy od 2011 r. realizowane w ramach alimentacji przez oboje rodziców, tj. kwotę 1.200 zł miesięcznie.

W oparciu o powyższe zarzuty apelująca wniosła o :

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Ś. w Ł. do ponownego rozpoznania;
- 2) zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem I instancji;
- 3) zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika będącego radcą prawnym.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w części i skutkuje koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż Sąd Okręgowy przyjmuje za własny stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy z następującym uzupełnieniem:

począwszy od sierpnia 2005 roku (...) Spółka Akcyjna w W. dobrowolnie wypłaca na rzecz powódki A. P. rentę alimentacyjną z uznania w wysokości po 600 zł miesięcznie.

(okoliczność bezsporna – dodatkowo wydruk zestawienia wypłat k.186-189)

Strona pozwana słusznie wskazała w apelacji, iż okoliczność dobrowolnego podwyższenia renty wypłacanej powódce do kwoty po 600 złotych miesięcznie nie była sporna między stronami. Powódka wskazała w uzasadnieniu pozwu, iż „od dnia 1 sierpnia 2005 roku renta jest wypłacana w wysokości 600 złotych miesięcznie” i powołała się na zmianę stosunków „od czasu ostatniej podwyżki renty w roku 2005”. Okoliczność ta nie została zakwestionowana w odpowiedzi na pozew przez stronę pozwaną, która podniosła jedynie, iż (...) S.A. nie znalazło podstaw do podwyższenia wypłacanej renty za lata 2010-2013 z uwagi na wysokość dochodów. W tej sytuacji zbędne było wymaganie, aby fakt dobrowolnego wypłacania od 2005 roku kwoty wyższej niż wskazana w ugodzie z 2001 roku został dodatkowo przez strony udowodniony.

Rację ma również skarżąca co do tego, iż uzyskiwana przez A. P. renta rodzinna z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych powinna zostać uwzględniona przy obliczaniu wysokości świadczenia obciążającego stronę pozwaną. Oczywiście jest bowiem, iż uprawniona nie otrzymywałaby tego świadczenia, gdyby jej ojciec nadal żył. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 2010 roku sygn. akt I CSK 702/09 (podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 października 2015 roku sygn. akt I A Ca 356/15), renta przysługująca z mocy art.446 § 2 k.c. zmierza do restytucji stanu rzeczy, który istniał w chwili zdarzenia wywołującego szkodę. Określenie wysokości należnego uprawnionemu świadczenia uwzględniać powinno kwotę, jaką zobowiązany alimentowałby go oraz otrzymywaną od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rentę rodzinną. Sąd Rejonowy błędnie zatem przyjął, iż tego rodzaju świadczenie pozostaje bez znaczenia dla obliczenia wysokości renty, skoro nie ma charakteru odszkodowawczego ani alimentacyjnego.

Nie można natomiast podzielić argumentu skarżącej co do tego, iż Sąd Rejonowy nie wziął w dostatecznym stopniu pod uwagę dochodów osiąganych przez matkę powódki. Sąd pierwszej instancji dokonał w tym zakresie prawidłowej analizy wskazując, iż matka powódki ponosi w całości ciężar utrzymania domu, w którym mieszka razem z małoletnią powódką, jak również obciążona jest wszystkim staraniami o wychowanie córki. Jak stanowi art. 135§ 2 k.r.i op. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego. W tych okolicznościach uprawnione jest przyjęcie, że ciężar finansowania potrzeb małoletniej w całości obciążałby jej ojca.

Jak już wyżej wskazano, zgodnie z art. 446 § 2 k.c. renta powinna być obliczona stosownie do potrzeb uprawnionego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego, kwestia potrzeb uprawnionego nie powinna być jednak, w związku z charakterem odszkodowawczym tego roszczenia, wiązana wyłącznie z regulacją obowiązku alimentacyjnego. Przesłanka potrzeb uprawnionego może obejmować wszystkie potrzeby uprawnionego, których został on pozbawiony w wyniku czynu niedozwolonego, rzeczywiście zaspakajane przez zmarłego, niezależnie od tego czy mieściły się one, czy też wykraczały poza granice usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego w rozumieniu art. 135 k.r.i op. Art. 446 § 2 k.c. daje możliwość zasądzenia wyższej renty niż świadczenie alimentacyjne, ponieważ wysokość renty, obliczona stosownie do potrzeb uprawnionego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego może być wyższa niż świadczenie alimentacyjne ustalone według usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Strona pozwana nie zakwestionowała w apelacji ustaleń Sądu pierwszej instancji co do możliwości zarobkowych zmarłego ojca powódki na poziomie 5.531,52 zł miesięczne netto oraz co do potrzeb powódki, wynoszących minimum 1200 złotych miesięcznie, jak również zwiększenia się tych potrzeb w stosunku do stanu istniejącego w 2005 roku w związku z podjęciem przez powódkę nauki w gimnazjum, a obecnie w liceum. Przy uwzględnieniu wysokości uzyskiwanej przez A. P. renty rodzinnej w wysokości 1079,99 złotych uznać należy, iż renta w wysokości 600 złotych

miesięcznie (czyli w wysokości faktycznie wypłacanej przez stronę pozwaną od 2005 roku) zaspokaja wykazane w toku postępowania potrzeby powódki. Brak jest zatem obecnie podstaw do podwyższenia renty ponad tę kwotę.

Z uwagi na to, iż powództwo w rozpoznawanej sprawie zmierzało również do ukształtowania stosunku prawnego między stronami, zasadne było w ocenie Sądu Okręgowego podwyższenie renty określonej w ugodzie z dnia 10 grudnia 2001 roku z kwoty po 350 złotych miesięcznie do kwoty po 600 złotych miesięcznie poczynając od 1 października 2011 roku.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 1 k.p.c. częściowo uwzględnił apelację strony pozwanej i zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 podwyższając rentę wypłacaną A. P. przez (...) Spółkę Akcyjną w W. na podstawie ugody sądowej z dnia 10 grudnia 2001 roku zawartej przed Sądem Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie o sygn. akt I C 1041/00 z kwoty po 350 złotych miesięcznie do kwoty po 600 (sześćset) złotych miesięcznie płatnej z góry do 10 dnia każdego miesiąca poczynając od dnia 1 października 2011 roku i na przyszłość z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat. Wysokość renty należnej powódce ustalona w ten sposób zostaje na poziomie uznanej i faktycznie wypłacanej przez stronę pozwaną kwoty i może ulec zmianie w razie wykazania dalszego zwiększenia się potrzeb uprawnionej.

Zmiana zaskarżonego orzeczenia w punkcie 1 skutkowałą także zmianą punktu 3 zawierającego rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania. Zważywszy, iż renta podwyższona została do kwoty już wypłacanej przez stronę pozwaną uznać należałoby, iż – mimo częściowego uwzględnienia roszczenia, strona pozwana nie dała podstaw do wytoczenia powództwa.

Jednakże biorąc pod uwagę szczególnie charakter dochodzonego świadczenia, sytuację majątkową powódki, która – poza rentą rodzinną i wypłacanym przez stronę pozwaną świadczeniem nie ma innych dochodów, jak również fakt, iż strona pozwana w sposób nie budzący wątpliwości zajęła stanowisko co do roszczeń powódki dopiero na etapie postępowania odwoławczego, zasadne było – w ocenie Sądu Okręgowego, zastosowanie art.102 k.p.c. i dokonanie zmiany zaskarżonego orzeczenia w punkcie 3 przez zawarcie w nim rozstrzygnięcia o nieobciążaniu powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej.

W pozostałym zakresie na podstawie art.385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. , w myśl którego w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym, czego ocena nie zależy tylko od kalkulacji kwot dochodzonych w toku postępowania, lecz również rodzaju podniesionych zarzutów i ich ważkości dla podstaw zaskarżonego wyroku. Apelacja strony pozwanej została uwzględniona jedynie częściowo, zaś obie strony były w toku postępowania reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników procesowych ponosząc koszty zastępstwa procesowego w jednakowej wysokości, co przemawiało za zastosowaniem wskazanego przepisu.